

Előszó

A RÓMAI Birodalom kapcsán sokan a hódításokra gondolnak elsősorban. A császárkor elején maguk a rómaiak is töretlenül hittek az addig sikeres expanziós politika létjogosultságában. Ezt az érzést fogalmazta meg Vergilius az első római császár, Augustus idejében az *Imperium Romanumot* határnélküli, végtelen birodalomnak nevezve (*Aen.* 1.278-279: *Imperium sine fine*). A következő évtizedekben, különösen a Teutoburgi-erdőn elszenvedett súlyos vereség (Kr. u. 9) után a császárnak és a római népnek is be kellett látnia, hogy a hódításnak határt kell szabni. A 2. század végén meginduló germán támadások már defenzívába kényszerítették a rómaiakat. A válság után átszervezett és megerősödött birodalmat a népvándorlás ereje rázta meg, végül az 5. században a Nyugatrómai Birodalom germán királyságokra hullott, míg keleten örökségét a Keletrómai (Bizánci) Birodalom vitte tovább.

A kötetet alkotó tanulmányok témái elsősorban a római császárkorhoz kapcsolódnak: törvények, feliratok, germán népek intézményei, hadművészet, görög-római történetírás, császárkultusz, kereszténység, építészet és bizánci kor. A kötet szerzői között az SZTE oktatóit, volt és jelenlegi PhD hallgatóit, valamint egyetemi hallgatóit egyaránt megtaláljuk.

A tanulmányok változatosak, és főként olyan területekkel foglalkoznak, amelyek meghatározóak voltak a Rómát követő évszázadokban is. A Római Birodalom maradandó hatást gyakorolt a nyugati civilizációra, így a kultúrára, a vallásra, a politikai fejlődésre, az építészetre, és a művészetekre is. A római jog képezi a modern európai jog alapját, és római örökség a középkori Európát összetartó kereszténység és latin nyelv is. Hatásuk máig alapvető jelentőségű.

Mindezek alapján kimondhatjuk, hogy a Vergiliusnál szereplő jupiteri jóslat időre vonatkozva mégiscsak beteljesedett: a római örökség a mai napig érezhető az európai élet számos területén. Hatását tekintve tehát megvalósult az időben „végtelen” *sine fine Imperium*.

SZÉKELY MELINDA

SZÁMUNK SZERZŐI

BARA PÉTER egyetemi hallgató (CEU), mimnermosz@yahoo.com; GÖNCZI GERGŐ hallgató (SZTE BTK) lohengrin18@freemail.hu, HAJDÚ ATTILA PhD-hallgató (SZTE BTK), tibullus@gmail.com; HORTI GÁBOR PhD-hallgató (SZTE BTK), yunioor@gmail.com; ILLÉS IMRE ÁRON doktorjelölt (SZTE BTK), graeculus@gmail.com; JANZSÓ MIKLÓS tanár (Nagykanizsa), janzso.miklos@gmail.com; PALOTÁS GYÖRGY hallgató (SZTE BTK), gyurr86@gmail.com; SZABÓ ÁDÁM ÁGOSTON PhD-hallgató (SZTE BTK), vestificus@gmail.com; DR. SZÉKELY MELINDA egyetemi docens (SZTE BTK), mszekely11@gmail.com; SZÉLL GÁBOR tanár (Csongrád), szellgabor1@gmail.com; DR. TÓTH IVÁN tanársegéd (SZTE BTK), tivan33@gmail.com

„Imperium sine fine”

Studies on the history of Imperial Rome

Preface

Concerning the Roman Empire, many think of the conquests. At the beginning of the Imperial Era, even the Romans believed in the perpetual success of expansionism. This intension was formulated by Virgil in the time of the first Roman Emperor, Augustus, when he denominated the Imperium Romanum a borderless, infinite empire (*Verg. Aen. 1.278-279: Imperium sine fine*). In the following decades, especially after the disastrous defeat at the Teutoburg Forest (9 A.D.), the emperor and the people of Rome had to realize that an end must be put to the conquests. The harassment of the Germanic tribes, at the end of the 2nd century A. D. forced the Romans into defensive. After the crisis, the reorganized and strengthened empire was shocked by the force of the Great Migration. Then, during the 5th century, the Western Roman Empire fell apart to Germanic kingdoms, while the heritage of Rome was taken onward by the Eastern Roman (Byzantine) Empire.

The volume includes studies primarily about the imperial period of the Roman Empire: legislation, inscriptions, Germanic institutions, warfare, Greek and Roman historiography, emperor cult, Christianity, architecture and the Byzantine Era. The authors are professors, current and graduated PhD students, as well as students of the University of Szeged. The studies share various topics, generally dealing with issues that were determinant also in the centuries following the fall of Rome. The Roman Empire has made a permanent mark on western civilization, including culture, religion, political development, architecture, and art as well. Modern European legislation is founded on Roman legislation, and the unifying force of Medieval Europe, Christianity is also Roman heritage, as well as the Latin language. Their influence is remarkable even nowadays.

We can, therefore clearly state that the prophecy of Jupiter, mentioned by Virgil, has been fulfilled: Roman heritage can undoubtedly be sensed on most parts of European life. Concerning its effects in time, the Roman Empire truly became infinite, *sine fine imperium*.

MELINDA SZÉKELY